№ 50.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 21. *CZERWCA ROKU* 1799. *w PIĄTEK.*

Monety fałszywe wszelkiego gatunku tak często w cyrkulacyi okazuiące ſię, ściągneły uwagę rządową na odkrycie złośliwych tego wyſtępku ſprawcow. Dowiedziano ſię więc z pewnością, że w *Anglij*, a mianowicie w *Birmingham* wszelkie obcych monet gatunki na konto zagraniczne bywaią przerabiane: a po większey części z miedzi, do którey nie wiele ſrebra bywa przymieszanego, ſkładaią ſię: a przeto pilnikiem zarznięte, wydaią na powierzchni kresę czerwoną, o takowym odkryciu uwiadomia ſię zatym pismem ninieyszym Publiczność, dla iey przeſtrogi, aby podobnych monet fałszywych ſtrzegła ſię przyimować.— *Dan w Berlinie dnia* 24. *Kwietnia* 1799.

Na wyraźny J. K. Mości Nayłaſkawszy rozkaz.
de Heinitz.— de Werder.— d'Hardenberg.— de Struensée.— de Schroetter.

z Wiednia dnia 12. *Czerwca.*

Nadzwyczayny Dodatek do gazety Dworſkiey pod dniem 11 Czerwca ieſt naſtępuiącey treści. „Na dniu 25 Maja nieprzyiaciel przypuścił wiadomy powszechny attak do woyſk naszych, zapewne w zamiarze przeszkodzenia połączeniu ſię armii z korpusem F. M. L. *Hotze*. Nieprzyiaciel iuż był opanował moſt w *Andelfingen*, odpędzony iednak z znaczną ſtratą zoſtał. Tym czasem *Francuzi* uderzyli procz tego ieszcze na przednią ſtraż F. M. L. *Hotze* pod *Frauenfeld* z naywiększą natarczywością i attakiem [illegible] razy odnawianym. Nasze woyſka muſiały ku wi[illegible] uſtąpić przemagaiącey ſile, cofneły ſię iednak ku korpusowi F. M. L. *Hotze*. Nieprzyiaciel obrocił ſię potym ku *Pſyn*, i zaiął moſt tamteyszy, lecz w nocy attakowany z wielką ſtratą moſt ten opuścić był przymuszony. Widząc tym sposobem zamiary ſwoie zniszczone, nieprzyiaciel na dniu 26 ze wszyſtkich ſtron zaczął ſię cofać, pomimo tego iednak na dniu 27 attakował ieszcze przednią ſtraż F. M. L. *Nauendorff*, lecz i tu za *Embrach* zoſtał odpartym. W nocy z dnia 27 na 28 nieprzyiaciel cofnął ſię zupełnie za rzekę *Klatt*, tak że przednia ſtraż lewego naszego ſkrzydła od *Baſſersdorff*, a prawego od *Bulach* była rozłożona.— Przyſłany rapport Arcy-Xiążęcia z *Klatten* pod dniem 6 Czerwca donioſł, iż nieprzyiaciel cały prawy brzeg rzeki *Klatto* opuścił, a cofnąwszy ſię na brzeg lewy, wszyſtkie moſty pozdeymował. Na dniu 4 F. M. L. *Hotze* i Xiąże *Rosenberg* pomimo oporu nieprzyiaciela przeszli wspomnioną rzekę i odparli ztamtąd nieprzyiaciela. W tymże ſamym czaſie F. M. L. Xiąże Jozef *Lotaryńſki* i Generał *Jellachich* uderzyli na ſzańce nieprzyiacielſkie z taką natarczywością, iż Generał *Jellachich* wtargnął aż do wyższego przedmieścia *Zurich*, a F. M. L. Xiąże *Lotaryńſki* aż do zaſiekow redutami i fleszami osłonionych na górze *Zurich*. Nieprzyiaciel któremu wiele zależało na tym, aby ile możności oddalił nas od ſwego oszańcowanego obozu, wzmocnił ſwoie nad *Klatt* rozſtawione oddziały tak ſilnie, i tak wielkie wysypał bateryе, iż nie tylko wſtrzymał korpus F. M. L. *Hotze* pod *Schwamerdingen* od dalszego wkraczania, lecz nawet te korpusa odparł, które ſię zbliżyły do zaſiekow na górze *Zurich* założonych, a procz tego ieszcze zagrażał prawemu ſkrzydłowi Xiążęcia *Rosenberg* przy *Seebach*, tak iż mu trzeba było doſtarczyć poſiłkow. W tymże samym czaſie F. M. Hrabia *Wallis* z dwoma batallionami grenadyerow i 1 regimentem piechoty wyſłany był ku górze *Zurich* z rozkazem, zdobycia bagnetem nieprzyiacielſkie zaſieki i wśrzod nich założone ſzańce, a tym sposobem tył wziąść nieprzyiacielſkiemu ſtanowiſku oszańcowanemu. Grenadyerom udało ſię zaraz opanować pierwszą fleszę, i wtargnąć do zaſieku, w ktorym to przypadku F. M. *Wallis* i Generał *Hiller* ranni zoſtali. Nieprzyiaciel ſtał w przemagaiącey ſile za zaſiekami, nie można przeto było daley ſię posunąć. Tym czasem nieprzyiaciel wſtrzymany był tym sposobem od nacierania na Xiążęcia *Lotaryńſkiego*, tož samo przynioſło inną także wielką korzyść, iż F. M. L. *Petrasch*, który obiął kommendę po F. M. L. *Hotze* zaraz przy pierwszym attaku rannym, połączywszy ſię z Xiążęciem *Rosenberg* przy nadeszłey nocy mogł swoie forpoczty posunąć do ſzańcow nieprzyiacielſkich na wyſtrzał z karabinu. Na dniu 5 Arcy-Xiąże rekognoſkował też ſzańce, i poſtanowił ie tegož dnia o 2 po pułnocy wziąść ſzturmem, pomimo ich mocy i korzyſtnego położenia. Arcy-Xiąże w tym zamiarze rozkazał wytchnąć armii swoiey w obliczu nieprzyiaciela. Tak nieſpodziewana i zagrażaiąca utrzymałość wprawiła nieprzyiaciela w zamieszanie, cofnął ſię więc ieszcze na dniu 5 z armią ſwoią, a zoſtawiwszy w ſzańcach 25 armat, 3 aubic i 18 wozow ammunicyinych, uſunął ſię do *Baaden*. Arcy-Xiąże kazał zaraz nazaiutrz woyſku ſwemu zaiąć wspomnione ſzańce, a potym samo miaſto *Zurich*, i wyſłał forpoczty za nieprzyiacielem dla uważania dalszych obrotow iego. Pomiędzy ni[illegible]kami nieprzyiacielſkiemi ktorych liczba ieszcze dokładnie nie ieſt wiadoma, znayduie ſię ieden Szef brygady i dwoch Generałow Adjutantow. Podług ich powieści ſam nieprzyiaciel ſtratę swoią ſzacuie do 4. tyſięcy ludzi.

Drugi nadzwyczayny Dodatek do Gazety Dworſkiey pod dniem 12. *Czerwca ieſt naſtępuiącey treści:* „Jak tylko F. M. L. *Hadick* obiął kommendę nad korpusem pod *Bellinzone* ſtoiącym, hrabia *Bellegarde* z resztą woyſka udał ſię do *Como*, zkąd miał daley przez *Medyolan*, *Pawią* ku *Tortonie* dążyć. Trzy rapporta jego pod dniem 30. 31. Maja i 3. Czerwca datowane donoszą, iż na powziętą wiadomość iakoby Generał *Loison* kommendę maiący w ſtanowiſku nieprzyiacielſkim pod *Airolo* i na górze S. *Gotarda*, coraz więcey ściągał do ſiebie woyſka i chce ſię przy tym ſtanowiſku utrzymać, F. M. L. *Hadik* na dniu 28. Maja w wieczor o godzinie 6. attakował nieprzyiaciela z tey ſtrony góry S. *Gotarda*. Odpór jego okazywał, iak wielką przywięzywał wagę do tego ſtanowiſka. Nieprzyiaciel wſzyſtkiego przykładał co tylko przemagaiąca ſiła, korzyść mieysca, i odwaga, sposobow podawać mu mogły; walczono długo z szczęściem na przemianym odmienianym. Gdy iednak Xiąże *Rohan* z lewą kolumną przeszedł byſtrą rzekę *Ticino*, gdzie wielu ludzi potoneło, i gdy potym wdarł ſię na ſkaliſte wzgórki od prawego ſkrzydła, a Major *Siegenfeld* zaiął tę górę która nad lewą ſtroną góry *S Gotharda* panuie, przeto nieprzyiaciel nie mógł ſię dłużey w ſtanowiſku ſwoim utrzymać. Na dniu 29. attakował ieszcze Hrabia *St Julien* z inney ſtrony górę *S. Gotarda*, opanował górę S. *Urszuli*, i uderzył na ſtanowiſko nieprzyiacielſkie przy moście *czartowſkim* i przy *Ursern*, z taką natarczywością, iż nieprzyiaciel uſtąpił z tego ważnego ſtanowiſka z niemałym pospiechem, gdyż przeznaczony od nieprzyiaciela do zaſłonienia retyrady ieden batallion w nieład zoſtał wprawiony, a ſzef batallionu z kilku oſſicerami w niewolą był wziętym. Nasza ſtrata w tak uporczywych potyczkach ieſt nie mała, lecz nieprzyiaciela ieszcze większa, w czaſie damy iey opis, tym czasem narachowaliśmy jeńcow 531. pomiędzy ktoremi ſzef batallionu i 12. officerow znayduie ſię. W *Airolo* nieprzyiaciel zoſtawił 400. worow Ryżu, 100. wiadrow Wina, kilka wiadrow wódki, z innemi żywnościami, tudziez iedno 4ro-funtową armatę i znaczną liczbę ammunicyi dla piechoty.

Z Rapportow Generała *Melas* do dnia 3. Czerwca dochodzących wyczytuiemy, iż żadna ważna odmiana nie zaszła w Armij w *Turynie* i około *Turynu* ſtoiącey. Dywizya F. M. L. *Frölich* rozciągneła ſię przez *Pignerol*, *Bancaliere* i *Carignan*, a Generał *Vukaſſovich* osadził swoią przednią ſtrażą *Carmagnole*, *Albę* i *Cherasco*. W tym oſtatnim mieyscu znalazł ón ſześć metalowych armat 8. i 16to-funtowych, 5. żelaznych, 1. aubicę, procz tego 3. metallowych i 10. żelaznych armat bez lawetow. Przygotowania do oblężenia zamku *Turyńſkiego*, iak naymocnieysze są poczynione. Forteca *Ceva* od wieśniakow *Piemonckich* zdobyta, osadzoną zoſtała przez dwie kompanie regimentu *Antoni Eſterhazy*, i na 30. dni w żywność opatrzona, pomimo snuiącego ſię wſzędzie w tey okolicy nieprzyiaciela. Nie długo potym nieprzyiaciel zebrawszy ſiły rozpoczął wprawdzie blokadę tey fortecy, a na dniu 28 Maja ſtrzelać nawet do niey zaczął, lecz Generał *Vukaſſovich* wyruszywszy z swoią przednią ſtrażą ku *Ceva*, przymuſił nieprzyiaciela do odſtąpienia od blokady i opuszczenia *Mondovi*. F. M. L. *Frölich* osadził *Foſſano* i swoie patrole ku *Coni* wysyła. Generał *Alcaini* rozpoczął ſtrzelać do Zamku *Tortońſkiego*. Feld-Marszałek *Kray* donosi z *Caſtelluccio* pod dniem 4. Czerwca, iż wzmocniony przez niego F. M. L. *Otto*, bardzo korzyſtnie rozłożył ſię pod *Fermovio*, przez co zakrywa *Parmę* i *Placencyą*, ſam zaś Feld-Marszałek naymocnieysze czyni przygotowania do oblężenia *Mantuy*.

Mowią, iż Margrabia *de Gallo*, który po przybyciu kuryera z *Palermo* wyiechał ztąd do *Peterzburga*, ma mieć w zamiarze zawarcie z Imperatorem *Roſſyiſkim* traktatu podobnego do tego, iaki był między Krolem *Sycyliyſkim* i Portą zrobiony. Ten Miniſter ma oraz ſobie polecone oświadczenie wdzięczności Dworu *Sycyliyſkiego* za wczesną pomoc przez Monarchę *Roſſyiſkiego* poſłaną, niemniey nowe układy względem Zakonu *Maltańſkiego*.

z Londynu dnia 4. *Czerwca.*

Już nakoniec odebraliśmy przecie wiadomości urzędowe o floccie *Breſteńſkiey*. Dziſieysza gazeta Dworſka tak o tym donosi. Brygantyna *Childers* i fregata *Succes* na dniu 3. Maja przypłyneły do flotty Lorda *Keith* pod *Kadix* ſtoiącey, i przywiozły tam wiadomość o wypłynieniu flotty *Francuzkiey* z *Breſt*, i eſkadry *Hiszpańſkiey* z *Ferrol*. Nazaiutrz dnia 4. ukazała ſię przed *Kadix* flotta *Breſteńſka* od 33. okrętow woiennych, wspomniony Lord bardziey kontent z poſtrzeżenia płynącego nieprzyiaciela, niż gdyby ſtanął na kotwicy w odległości 7. tylko lub 8. mil morſkich od flotty *Hiszpańſkiey* z 22. liniowych okrętow złożoney, wybiegł zaraz z flottą ſwoią od 15. liniowych okrętow naprzeciw nieprzyiacielowi dla ſtoczenia z nim bitwy. Flotta *Francuzka*, ktorey okręty rekognoſkuiące zbliżyły ſię do flotty *Angielſkiey* na dniu 4. nie czyniła ieszcze żadnego obrotu, ani do attaku na-

ſzego ani do połączenia ſię z flottą *Hiszpańſką*, na dniu 5. powſtał wielki wiatr, który ieszcze na dniu 4. po południu wiać zaczął, i zamienił ſię w zupełną burzę morſką, popędzaiąc okręty ku lądowi. Tym ſposobem Lord *Keith* utracił z oka nieprzyiaciela, procz 4. okrętow liniowych, które ſię od flotty oddzieliły, a które daremnie odciąć pragnął. Wspomniony Lord pozoſtał na ſtanowiſku ſwoim, aż do dnia 9. Maja a potym z flottą ſwoią udał ſię do przylądka *Spartel*. Ponieważ zaś powinien ſię był domyślić, iż nieprzyiaciel przeszedł ciaśninę, przeto udał ſię na dniu 10. do ſtanowiſka *Gibraltaru*. Wiadomości z tego oſtatniego mieysca przybyłe pod dniem 9. Maja donoszą, iż brygantyna *Childers* ſtaneła tam na dniu 4. daiąc uwiadomienie Lordowi *St. Vincent* o zbliżeniu ſię flotty nieprzyiacielſkiey. Admirał ten poczynił zaraz przygotowania do zebrania ſił ſwoich dla ścigania nieprzyiaciela, który ciaśninę przeszedł i na dniu 5. Maia po południu na morze śrzodziemne wpłynął. Eſkadra Admirała *Whitshed* z 5. liniowych okrętow złożona na dniu 16. Maja ſtaneła przed *Tagiem*, i trzeba ſię ſpodziewać, iż na dniu 18. muſiała przypłynąć do ſtanowiſka *Gibraltaru*.

Flotta *Breſteńſka* w biegu ſwoim doznała wielkiego ſzczęścia i podroż do *Tulonu* w bardzo krotkim czaſie dni 17. odbyła. Przeznaczenie iey iak tu powszechnie mniemaią, ieſt otworzyć kommunikacyą z armią Generałem *Buonaparte*, i zwiększyć ſiły iego, aby wspolnie z *Tippo Saibem* (od ktorego wkrotce wypowiedzenia woyny ſpodziewamy ſię) mogł wyrwać z pod berła *Angielſkiego* poſieſſye *Wschodnio-Indyiſkie*. Za przybyciem Eſkadry Admirała *Whitshed*, Lord *Keith* będzie w ſtanie poſłania Lordowi *Nelson* poſiłkow od 10, do 12. liniowych okrętow, który połączywszy ſię z okrętami *Angielſko - Roſſyiſko - Turecko - Portugalſkiemi*, będzie miał doſtateczną ſiłę do attakowania flotty *Francuzkiey*, gdy ta z *Tulonu* wypłynie. 4. liniowe okręty w iſtocie iuż są od Lorda *St. Vincent* Lordowi *Nelson* poſłane. Ponieważ flotta Lorda *Bridport* przy brzegach *Irlandzkich* iuż teraz nie ieſt potrzebną, przeto otrzymał on rozkaz poſłać 12. okrętow liniowych Lordowi *St. Vincent* i *Keith*. Reszta flotty Lorda *Bridport* ma rozkaz wyczyścić ſtanowiſko *Biscaya* z okrętow nieprzyiacielſkich, zaiąć (ieżeli będzie można) eſkadrę *Ferrolſką* w ſtanowiſku *Aix* będącą, a potym poſtawić ſię w *Ouessant* dla rozpędzenia z kanału kaprow *Francuzkich*.— Bardzo tu żałuią, że Lord *Bridport* o przeznaczeniu flotty *Breſteńſkiey* nie mogł ſię dowiedzieć. Plan operacyow teraznieyszych byłby wcale inszy. Sam Lord *Bridport* nie popłynie na morze śrzodziemne.— Słychać tu iż eſkadra *Ferrolſka* z 5. okrętami woiennemi z *Aix* popłyneła znowu na morze srzodziemne dla połączenia ſię z flottą *Breſteńſką*. W takim przypadku przeprawa iey trudnąby była. Mamy teraz na morzu ſrzodziemnym 6. okrętow liniowych pod *Alexandryą*, 6. pod *Palermo* i *Maltą*, a 5. w *Minorce*. Lord *St. Vincent* w *Gibraltarze* ma ich kilka, Lord *Keith* 15. Kontradmirał *Whitshead* 5. a Admirał *Gardner* przybędzie z 12. od *Irlandyi*, a tak wkrotce ważną zbierzemy ſiłę na morzu ſrzodziemnym.— Zadne urzędowe rapporta i liſty nie potwierdzaią pogłoſki rozſianey tu na dniu 1. Czerwca o pobiciu flotty *Hiszpańſkiey* przez naszą flottę.

Z *Bombay* przyszły lądem depesze pod dniem 10. Stycznia. Wszyſtko tam było w zupełney ſpokoyności. Cztery nasze fregaty krążyły koło bregow *Malabarſkich*. Z *Nowego Yorku* pod dniem 13. Maja donoszą, iż *Hiſzpani* odebrali *Anglikom* wyspę S. *Troycy*, i *Anglicy* odgrażaią ſię teraz odebraniem iey na powrot. Do *Cayenne* przybyło 4. fregat *Francuzkich* woyſkiem napełnionych i zamyślano o wyprawie przeciw *Demerara*.— Dziś była gala u dworu, Krol nasz zaczyna rok 62. życia ſwego.

Dnia wczorayszego po południu osoby zamyślaiące podpisać ſię na przyszłą pożyczkę, udały ſię do P. *Pitt*, który im oznaymił, iż potrzeby roku teraźnieyszego wymagaią 12. millionow i puł dla *Anglij*, a trzy milliony dla *Irlandyi*, rachuiąc w to *ſubſidium* 820,000. funtow ſterl: od *Roſſyi*, i że procz tego wydane będą trzy milliony w biletach ſkarbowych na zagraniczne *ſubſidia*. — P. *Pitt* niechciał dać wyraźney odpowiedzi gdy go ſię zapytano, ieżeli na końcu ſeſſyi wprowadzone będzie głosowanie względem kredytu.

z Paryża dnia 4. Czerwca.

O flottach *Breſteńſkiey* i *Hiszpańſkiey* mamy tu naſtępuiące donieſienie. Dziſieyszy monitor zawiera w ſobie. Kuryer z *Kartageny* przybyły przynioſł wiadomość, iż flotta *Hiszpańſka* przymuszona była przez burzę morſką zawinąć do tego portu. Wszyſtkie okręty przybyły tam z mnieyszą lub większą ſzkodą. Flotta Lorda *St. Vincent* ścigała *Hiszpańſką*, lecz od burzy odpędzoną zoſtała. Jeden okręt *Hiszpańſki* doſtrzegał okręt *Angielſki* zupełnie z masztow ogołocony. Burza ta przeszkodziła bitwie obu flotow. *Anglicy*, iak ſię domyślać trzeba przymuszeni byli zawinąć do *Gibraltaru*.— Admirał *Hiszpańſki Mazaredo* donioſł tu: iż *Hiszpańſka* i *Angielſka* flotty ſtaneły przed ſobą, i iuż gotowe były do ſtoczenia bitwy, lecz nagle powſtaiąca burza rozpędziła ie od ſiebie, i flotta *Hiszpańſka* znacznie uszkodzona, zawineła do *Kartageny*. *Anglicy* niezmiernie także od tey burzy ucierpieli. Dwa okręty z obu ſtron zbliżyły ſię do ſiebie o wyſtrzał armatny, nie mogły iednak ſtoczyć z ſobą potyczki.— Inne wiadomości donoszą: iż flotta *Hiszpańſka* pod kommendą Admirała *Mazaredo* z 19. okrętow liniowych 4. fregat i 3. kuttrow złożona miała zamiar złączyć ſię z flottą naszą w *Tulonie*. Wczoray wieczor odebrano wiadomość, iż flotta *Hiszpańſka* zawineła do *Kartageny* ucierpiawszy od burzy morſkiey.— To ieſt pewna, iż tuteyszy Poseł *Hiszpańſki* kawaler *Azara* odebrał zawczoray kuryera z donieſieniem o przypłynieniu flotty do *Kartageny*. Inni mowią o bitwie morſkiey zaszłey z flottą Lorda *St. Vincent*, lecz ta pogłoſka żadney nie ma pewności. Może być, iż ta wieść ztąd uroſła, że Admirał *Mazaredo* miał piſać, iż potrzebuie nieiakiego czasu do naprawienia okrętow w *Kartaginie* przez burzę uszkodzonych.

W iednym liście z *Tulonu* pod dniem 20. Maja piſanym officer na okręcie liniowym *Niezwyciężony* wyraża co naſtępuie: „ Jutro wychodziemy pod żagle. W momencie, w ktorym pisze, przybywaią tu do ſtanowiſka 18. okrętow *Hiſzpańſkich*. Były one od *Anglikow* attakowane, lecz zwycięzką ręką z boiu wyszły.— Poznieysze liſty z *Tulonu* nic o tym nie donoszą. Liſt pod dniem 26. Maja z tegoż portu wyraża. Ekwipaż flotty *Francuzkiey* tu ſię znayduiący odebrał rozkaz wſięścia na okręty, i czekamy w krotce na podnieſienie kotwic. Mowią, iż flotta popłynie do *Malty*.— Wielu znowu utrzymuie, iż flotta *Hisepańſka* z *Kartageny* uda ſię do *Majorki*.— Liſt z *Barcellony* pod dniem 22. Maja zawiera w ſobie. W tym momencie dowiaduiemy ſię, iż flotta *Hiſzpańſka* przybyła do *Majorki*. Czekamy tylko na rozkaz wyprawienia ztąd licznego woyſka z ammunicyą do *Minorki*.

Mowią tu wiele o połączeniu ſię pewney liczby Członkow Rady 500, które od nieiakiego czasu zgromadzaią ſię w ſali Biblioteki Ciała Prawodawczego dla wspolnego porozumienia ſię, i zapewniaią, iż to ieſt tylko naſienie nowych Towarzyſtw ludu, ktoreby ſię utworzyły w wielu innych okręgach Rzpltey, gdybyśmy ieszcze iakiey wielkiey niepomyślności doświadczyć mieli. Zamiar który przypisuią dowodzcom ieſt naſtępuiący: Odiąć ufność Dyrektoryatowi, a zapewnić ią dla ſiebie; przysposabiać Generałom powody do nieukontentowania; wzniecać w armiach ſzemrania, uymuiąc Dyrektoryatowi ſposobności ich opłacania; nakoniec, w momencie gdyby iaka część Ziemi *Francuzkiey* miała bydź od nieprzyiacioł zaięta, ogłoſić iż oyczyzna znayduie ſię w niebespieczeńſtwie, i że dla iey uratowania rząd konſtytucyiny ieſt niedoſtateczny; na mieysce Dyrektoryatu przeciw ktoremu niechęć Ludu i armiow ieſt teraz wielka, poſtanowić Kommiſſyą Rządową złożoną z wybranych w iey łonie Członkow, i zwrocić nas pod rząd wydziału ocalenia publicznego, który w pierwszych swoich urządzeniach ſkarbowych, kazałby deportować wszyſtką bywszą ſzlachtę, a iey dobra na ſkarb publiczny zagarnąć. Znayduie ſię w *Paryżu* wielka liczba ludzi ktorzy nie wątpią o tym planie, a nawet o pewnym onego ſkutku. Czas odkryie iak daleko są te domyſły gruntowne.

Donoszą z *Bajonny* pod dniem 4. *Prairial* (23. Maja) iż dwa okręty liniowe *Hiszpańſkie* z iedną fregatą powracaiące z *Verra-Cruz*, weszły do portu *Santona* między *Bilbao* i *St Ander*. Ta dywizya miała na sobie 5. millionow piaſtrow, z ktorych trzy dla Rządu, a dwa dla handlu; przeszło 2700. pak ſzkarłatowey farby, i kilka ſet pak Indigo, Cacao etc. To wſzyſtko ſzacowane ieſt przeszło 60. millionow liwrow.

Gdy ſię dowiedziano w *Madrycie*, iż Imperator *Roſſyiſki* odeſłał Ambaſſadora *Hiszpańſkiego*, natychmiaſt Ambaſſador *Roſſyiſki* odebrał rozkaz wyiechania z *Madrytu* we 24, godzinach, a w ośmiu dniach z *Hiszpanij*.— Woyſka *Hiszpańſkie* zbliżaią ſię do granic *Portugalij*. (*Przyjaciel Praw.*)

Na ſeſſyi Rady 500. dnia 27. Maja, Sekretarz czytał wielką liczbę Adreſſow, w których rozmaite władze konſtytucyine wyrażaią oburzenie iakie w nich ſprawiło morderſtwo Pełnomocnikow *Francuzkich*.

Na teyże ſeſſyi Deputowany *Cacault* po złożonym Rapporcie względem ſpoſobu uſkutecznienia 308. Artykułu Konſtytucyi ſtoſowuym do odpowiedzialności Miniſtrow, podał naſtępuiący projekt: *Artykuł I.* Każdy Miniſter który przed dniem 1. mieſiąca *Nivôse* każdego roku nieuczynił zadosyć 308. Artykułowi Konſtytucyi, ukarany będzie wyłączeniem od Obywatelſtwa. — Art: II. W pierwszey Dekadzie mieſiąca *Nivôse* każdego roku, Dyrektoryat poda Ciału Prawodawczemu imiona Miniſtrow, którzyby nieuſkutecznili pomienjonego Artykułu.

Portiez (z Dep: *Oise*) utrzymywał, iż ten projekt ieſt nie zupełny, iż ażeby ſpodziewane ſprawił ſkutki, powinien obeymować wſzyſtkie części rachunkow. Jeżeli ſię niechwycicie tego śrzodka, dodał, podawane wam będą corocznie rachunki w ktorych nic niezrozumicie; *Rolland*, *Petiet*, *Scherer* nawet, zdawali wam rachunki (*śmiechy*). Cożeście w nich dotąd widzieli? oto *np.* iż Miniſter odebrał 25. millionow, i że ie wydał. Lecz to niedosyć, potrzeba ażeby dowiodł, iak to uczynił Miniſter *Rolland* w roku 1793. iż ie wydał pożytecznym dla ſkarbu publicznego ſpoſobem. Upraszam ażeby podany projekt odeſłanym był do Kommiſſyi dozorczey ſkarbu, i ażeby ten był dopełnionym.

Briot rzekł: Teraz to dopiero należy sobie winszować iż zbytek bezprawiow przywiodł nas nakoniec do potrzeby chwycenia ſię mocnych przeciwko łupiezcom śrzodkow. Trzeba ażebyście wiedzieli Obywatele Reprezentanci, iż gdy nas oſkarzano o odmawianie Rządowi należytych funduszow, w tymże czaſie nie podano nam ani rachunkow, ani regeſtrow. Cożeście wreszcie na zeszłey ſeſſyi widzieli? Miniſtra ſkarbu przytaczaiącego dziś to, co ſię iutro odmiennym okaże. Y ci to są ludzie ktorzy wzrośli przez zdzierſtwa, przeciwko ktorym oburza ſię dziś mniemanie publiczne, którzy w łupieztwa wprowadzili porządek, którzy przeciw wam wyſtawiaią potęgę i ważą ſię was potwarcami nazywać. Nienależy ażeby ten ſam ktorego dziś wſzędzie powszechna ściga nienawiść, miał mniemać, iż obładowany złotem, potrafi na nas zwalić całą ſwoich wyſtępkow hańbę. Mowi nam o swoiey nieſkazitelności, a gdzież są iego rachunki? o

swoim męſtwie, a nieposzedł nawet na odebranie blizny dla zemszczenia zniewagi ktòrą odebrał. — *Briot* żąda nakoniec, ażeby Kommiſſya ktòrey *Cacault* był tłumaczem, zoſtała czterema członkami powiększona, i obowiązaną była podać dokładnieyszy projekt.

Curée wyſtawiaiąc w Radzie okropność zaboyſtwa Miniſtrow *Francuzkich*, podał naſtępuiący projekt: „Rada 500. zważywſzy, iż Obywatele *Bonnier* i *Roberjot* obrani na ten rok członkami do Ciała Prawodawczego, należeli tym samym do Reprezentacyi Narodowey, ſtanowi: Imiona *Bonnier* i *Roberjeot* wymawiane będą przy każdym czytaniu Imion Reprezentantow. W Izbie Rady zoſtawione będzie mieysce, na ktorym ubiory tych Reprezentantow będą czarną krepą okryte. — Rozkazano odeſłać do Kommiſſyi.

Armia Dunaju. — *w Głowney Kwaterze w Zurich dnia* 9. *Prairial* (28. *Maja.*) *roku* 7go *R, F* — Maſſena *Generał kommend: do Dyrek: Wyk: R. F.*

„Obywatele Dyrektorowie. Arcy-Xiąże *Karol* przybywszy do Armij, i przyprowadziwszy z sobą poſiłki od 12. tyſięcy ludzi, wydał mi dnia wczorayszego bitwę na linij *Thur* w 30. tyſięcy ludzi. Sam osobiście dowodził attakiem, który ſię o świcie dnia rozpoczął. Uſiłowania i zapalczywość nieprzyiaciela była nad wszelkie wyrazy równie iako i nasza obrona. Noc nie ukończyła bitwy, i walczono ieszcze o 10. godzinie wieczorem. Nieprzyiaciel nieodnioſł z nas żadney korzyści. Udałem ſię nad *Glat*, ażeby tam być w większey ſile ku *Zurich*. W czorayszey bitwie zabraliśmy nieprzyiacielowi 7 do 800. jeńcow i wielką liczbę zabitych i rannych jego ludzi zoſtawiliśmy na placu. Generał *Ney* ktory dowodził przednią ſtrażą, odebrał dwie rany, i miał pod sobą dwòch koni zabitych. Generał-Adjutant *Lorcey* zoſtał także rannym. — *Pozdrowienie i uszanowanie.* (podp:) Massena.

Dziennik Przyiaciel Praw zawiera w ſobie naſtępuiący Artykuł z *Włoch.* — Od czasu oddalenia ſię Generała *Scherer*, Generał *Moreau* zgromadził ſzczątki armii zmnieyszoney do 18. tyſięcy ludzi, których zupełne poſiada zaufanie, dla uſkutecznienia reterady, któraby mu ułatwiała ſposoby odbierania poſiłkow z *Francyi.* Dnia wczorayszego (21. Maja) głowna iego kwatera przybyła do *Coni.* gdzie tegoż dnia ſtanęło 12. tyſięcy ludzi, którzy przyciągnęli na pomoc przez *Niceą* i *Col-de-Tende*: Generał *Ledoyen* znayduiący ſię w *Suzie* donosi wyższemu ſztabowi, iż do niego przybyło 22 tyſiące ludzi przez gorę *Cenis*: Z inney ſtrony *Maſſena* wysyła 12. tyſięcy ludzi przez *Waltelinę* przeciwko *Medyolanowi*, ażeby ułatwić bliſkie złączenie ſię Armii *Neapolitańſkiey* z armią Generała *Moreau.* Po takich poſiłkach znayduiemy ſię w należytym ſtanie obrony. Cztery Regimenta zbuntowanych wieśniakow, pod dyrekcyą Duchownych i Szlachty, a pod nazwiſkiem *Armii Chrześciańſkiey*, po trzykrotnym a nieſkutecznym wezwaniu do poddania ſię, zoſtały całkowicie zbite i rozproszone, *Mondovi* mieysce ich zbierania ſię i wiele okolicznych wiosek, zoſtały zrabowane i ſpalone na rozkaz Generała *Moreau*, który dał iuz ten przykład w *Carmagnol*, gdzie Biſkupi, Xięża i Szlachta, znalezieni pomiędzy insurgentami, natychmiaſt byli rozſtrzelanemi. W cytadelli *Turyńſkiey* rozſtrzelano emigranta Francuzkiego *Chabanne*, który tam przybył iako poſłaniec *Auſtryacki.*

Flotta Admirała *St. Vincent* zoſtała przez burzę rozproszoną; okręty jey były do tego ſtopnia uszkodzone, iż nie mogły dłużey znaydować ſię na morzu. Flotta *Hiszpańſka* żadney nieponioſła ſzkody. Szczęściem iż nasza ieszcze w ten czas nie wyszła z *Tulonu*, lecz zapewne poźniey iuż wypłynęła. (*Przyiaciel Praw.*)

Donoszą z *Filadelfii*, iż do *Saint Kitts* przybył Sekretarz Generała *Defourneaux* kommenderuiącego w *Gwadelupie*, ażeby nakłonić Kapitana *Truxton* do oddania Narodowi *Francuzkiemu* fregaty *l'Insurgente*, ktorą niedawno schwytał, zapowiedaiąc temuż Generałowi iz ieżeli nie będzie powrocona, Generał *Deforneaux* wyda rozkaz Korsarzom *Francuzkim*, ażeby chwytali ſtatki *Amerykańſkie*, proſił go oraz uſilnie, ażeby ſię niepokazał pierwszym gwałcicielem ptzymierza przyiacielſkiego, które obydwa Narody łączy. Zapewniaią iakoby Kapitan *Truxton* miał odpowiedzieć, iż nic nieuczynił czegoby mu Rząd nie rozkazał. Officer *Francuzki* na niego nalega, i okoliczność ta ieszcze nie ieſt ukończoną.

Miniſter intereſſow zagranicznych dawał w tych dniach wielki obiad dyplomatyczny, na który nie byli zaproszeni ani Baron *de Stael*, ani jego Sekraratz Legacyi mianowany Sprawuiącym Intereſſa. — *Pleville-Lepeley* przybył dnia onegdayszego do *Paryża.* Przybyli tam także Xiąże i Xiężna *de Carignan* na wezwanie G. *Moreau.*

Generał *Mack* znayduie ſię teraz w *Dijonie*, gdzie przybył dnia 24. p. m. Doznaie tam wszelkich należących ſię nieszczęściu względow, ieſt pilnie ſtrzeżonym. Odwiedzali go officerowie *Auſtryaccy* zoſtaiący w niewoli. Nosi na ſobie mundur *Neapolitański.* Towarzyszy mu 4ch officerow z jego wyższego ſztabu, ktorych mocno poważa, Zakładnicy *Piemontscy* używaią tam znacznej wolności. — Woyſka garnizonowe *Dijońſkie* odebrały rozkaz udania ſię do obozu pod *Lugdunem.* Wiele innych korpusow przechodzi w tym momencie na toż samo przeznaczenie przez Departament *Côte-d'or.*

Lubo w *Portugalij* ſprzedano wielką liczbę własnosci Kościelnych dla zaſilenia publicznego ſkarbu, atoli papiery Rządowe doznaią tam codziennie większego upadku.

Municypalności *Paryzkie* obchodziły dnia wczorayſzego z okazałością *Swięto wdzięczności.*

Okręt *le Censeur* należący do eſkadry *Breſteńſkiey*, oddzielony od niey przez burzę, chcąc ſię ſchronić do *Cadix*, był w niebespieczeńſtwie doſtania ſię *Anglikom*, gdy Admirał *Maſſaredo* wyſłał mu na pomoc ſtatki kanonierſkie, króre go oswobodziwszy, ſzczęśliwie do *Kadix* przyprowadziły.

Dnia 5. Czerwca.

Redaktor zawiera w ſobie naſtępuiące pismo:

Armia Dunaiu. — *Maſſena Genarał Kommenderuiący do Dyr: Wykon: Rzpltey Francuzkiey w głowney kwaterze w* Zurich 10. *Prairial* (29. *Maja.*)

Ob. Dyrektorowie. W depeszy moiey pod d. 6. Prairial (25 Maja) oddałem wam ſprawę o uſiłowaniach, które nieprzyiaciel czynił na moim lewym ſkrzydle, przechodząc *Ren* przy *Zurzach* i *Eglisau* w zamiarze przecięcia moich kommunikacyi z *Zurich.* Ten był zamyſł nieprzyiaciela, ponieważ chciał go na nowo uſkutecznić, ściągaiąc wielką część woyſk ſmoich ku *Rorbis*; attak iego rozpoczął ſię o świcie dnia. Potykano ſię z wzaiemną zapalczywością przez 10. godzin; nakoniec odparliśmy nieprzyiaciela, i zoſtaliśmy panami ſtanowiſk, które zaymował. Zdobyliśmy na nim 200. ieńcow, pomiędzy którėmi czterech officerow. Nieprzyiaciel ma wielką liczbę rannych, a w zabitych zoſtawił na placu bitwy przeszło 200. ludzi. Nasza ſtrata wynosi ze wszyſtkim około ſta ludzi. Tegoż dnia nieprzyiaciel attakował także prawe ſkrzydło w ſtanowiſkach *Airolo i Schwitz.* Zaczął odpierać batalion 76tey Pułbrygady broniącey *Airolo*, lecz go w krotce woyſka nasze wyparły i 200. mu ieńcow zabrały. Attak na *Schwitz* lepiey ſię udał nieprzyiacielowi, który odpierał iuż nasze woyſko aż ku wąwozowi ciągnącemu ſię z *Glarus* ku *Schwitz.* Tam obrał ſobie ſtanowiſko w zamiarze rozpoczęcia nowego attaku. Generał *Lecourbe* udał ſię tam z niektóremi świeżemi woyſkami, lecz dla niepogodney pory, niemogąc tego dnia przepłynąć jeziora, dopiero nazaiutrz wysadził na ląd woyſko. Roztropne urządzenia ktore poczynił, i męſtwo woyſk naszych, poſłużyły jego zamiarom; Odparł nieprzyiaciela aż do mieysca z ktorego przybył, i zabrał mu 300. jeńcow, pomiędzy ktoremi ſześciu officerow. Zdobył także na nim ſześć ſzczegulnych armat, ktore były na mułach przenoszone. Strata nieprzyiacielſka tak w zabitych iako i rannych ieſt nader znaczna, nasza do 60. ludzi wynosi. Skutek tych rozmaitych attakow przydał nam 700. jeńcow. *Pozdrowienie i uszanowanie.* (podpisano) Massena.

Liſty z *Tulonu* pod dniem 28. Maja potwierdzaią, iż Flotta *Hiszpańſka* z *Cadix* doznała w swoiey podroży burzy, ktora uszkodziła kilka trzymoſtowych okrętow, i przymuſiła ią do zatrzymania ſię w *Kartagenie.* Eſkadra Lorda *St Vincent* ſtoiąca w bliſkości, będąc także ſkołaną, muſiała dla naprawy zawinąć do *Gibraltaru.* Z tego widzieć można, iak było błędnie donieſiono o przybyciu Eſkadry *Hiszpańſkiey* do *Tulonu.* Nasza Eſkadra znaydowała ſię ieszcze w tym porcie dnia 28. Co moment rozwinąć miała żagle, lecz zawsze wiatr był przeciwnym.

Liſty z *Florencyi* pod dniem 16. Maja donoszą, iż dywizya pod kommendą Generała *Merlin* attakowała i odparła Generała *Ott* w *Pontremoli.*

Na ſeſſyi dnia 31 Maja ieden Członek Rady 500 wnioſł, aby wszyſtkie woyſka ktòre Dyrektoryat wewnątrz kraiu utrzymuie, a mianowicie garnizon tuteyszy z 20 tyſięcy ludzi złożony wyruszył nad granice, gdzie woyſka nasze dla ſłabości ſwoiey wszędzie cofać ſię muszą. Przytomność tak znaczney ſiły przy boku Ciała Prawodawczego nie ieſtże oczewiſtym naruszeniem konſtytucyi. Przytoczyć mi kto może prawo 18 Fructidora które na dało moc Dyrektoryatowi tyle woyſka przez *Paryż* przeprowadzać ile tego znaydzie potrzebę. Lecz ninieyſze okoliczności nie są też ſame, a to prawo powinno bydź teraz cofnięte. Rada iednak przyſtąpiła do porządku dziennego, i przemieniła ſię w wydział ogolny dla wyſłuchania traktatu handlowego z Rzpltą *Helwecką.*

Rzecz dziwna iak nagle zmieniła ſię opinia tak wielkiego Ciała iak ieſt Ciało Prawodawcze. Przed nieiakim czasem, deputowani w kadżey okoliczności szukali sposobow do przysporzenia laurow Dyrektoryatowi; dziś nie myślą tylko o attakowaniu iego. Partya oppozycyi coraz śmielsze kroki przedſiebierze. Większa część nowo wybranych deputowanych przyłączyła ſię także do tey partyi, na ktorey czele zawsze *Lucyan Buonaparte* zoſtaie. Partya ta zbiera ſię przed każdą sessyą dla naradzenia, co ma bydź na teyże ſeſſyi uchwalonym lub odrzuconym. Tu maią mieysce oſkarżenia Miniſtrow i Generałow, przykre przeciw Dyrektoryatowi zarzuty, i opor przeciw propozycyom iego. Nieſzczęśliwym dla Rządu wypadkiem wszyſtkie te wnioſki ſą popularne. Krzyk przeciw łupieztwu grosza publicznego wszędzie znayduie pochwały, gdyż każdy oczewiſtym był świadkiem takowego ſkarbu publicznego wyniszczenia. — Rowny głos Narodu podnosi ſię za wolnością druku dotąd iak naymocniey ſtłumioną. Dzienniki nie śmiały nawet umieszczać mocnych mow mianych w Radzie 500, a o Radzie ſtarszych nie można było nawet z nich ſię dowiedzieć czy ieſt na świecie. Miniſter ſkarbowy *Ramel* w liście przez ſiebie wydanym, broni wprawdzie Miniſtrow przeciw zarzutom uczynionym im o łupieztwa ſkarbu, lecz *Dubois Dubay* dowiodł ſkładanemi kontraktami w Radzie 500, iż za wor mąki ktory tu 37 liwrow kosztuie, płacono 45, za parę botow zamiaſt zł 8 płacono 18, a konia zaledwie 250 liwrow wartuiącego kupowano za 350 liwrów. — Na wzor zgromadzenia w ſali Biblioteki zebranego, formuią ſię także inne zgromadzenia ludu, na ktorych mowy tak mocne miewane bywaią iak w dawnym klubie *Jakobinow.* — Dobrze myślący czuią potrzebę ocucenia teraz ducha publicznego. Kiedy on pomiędzy nami utrzymywał ſię (rzekł *Ob. Peres*) ledwieśmy mogli doścignąć lotu tryumfow naszych. Daremnie ſłabe umyſły lękaią ſię powrotu anarchiy. Lud *Francuzki* zmordowany rewolucyami potrafi utrzymać konſtytucyą roku 3go.

Dzienniki mowiąc o tey walce władzy Prawodawczey z wykonawczą znayduią, iż za wiele ſię mowi, a mało czyni. — Nikt nie śmie teraz powſtać przeciw kommiſſyi, ktorey wyrokiem Obywatel *Antonelle* utrzymanym zoſtał na urzędzie deputowanego. Z początku kommiſſya chciała go odsądzić, lecz muſiała uledz opinii publiczney. — Na ſeſſyi dnia 30. Maja pewien obywatel podał Radzie 500. wynalazek machiny za pomocą ktorey armia ſtutyſięcna w iednym mgnieniu oka zniszczoną być może, lecz Rada niechciała ſłuchać czytania tego wynalazku. — Exdyrektor *Rewbell* kupił ſobie bardzo piękny dom na ulicy *Univerſité.* — *Papież*, *Mack* i zakładnicy *Piemonccy* maią być ieszcze daley wgłąb kraiu wywiezieni. — Dyrektor *Sieyes*, ktory iuż minął *Bruxellę*, ieſt tu w tych dniach ſpodziewany.

Redaktor i inne Dzienniki zapowiedaią ważną odmianę w iedney części konſtytucyi Niemieckiey. — Deklaracya Krola *Szwedzkiego* iako Xiążęcia *Pomeraniy* na ſeymie Rzeszy ſprawiła tu znaczne wrażenie. — Mowią, iż nasz miniſter intereſſow zagranicznych ma wygotować kontrdeklaracyą w tey mierze. — Miniſter intereſſow wewnętrznych wydał iuż programma uroczyſtości żałobney, ktora ſię na polu marsowym ma odbywać na pamiątkę zabitych poſłow *Bonnier* i *Roberjot.* Miniſtrowie zagraniczni będą także na nią zaproszeni.

Adminiſtracya centralna w *Chambery* donosi pod d. 26 Maia, iż tam przybyło 3 zbiegow, pomiędzy ktoremi znaydował ſię ieden kapitan *de Rochefort*. Wychwalali oni bardzo potęgę *Auſtryacką* i dla tego wzięto ich do aresztu. Pokazało ſię potym, iż ten Kapitan był ſynem *Rohana Rochefort*, ktory ſłużył w armii Kondeusza.— Oboz pod *Leodium* maiący być założony, ſkładać ſię będzie z 15. tyſięcy ludzi.

Armia Generała *Moreau* ma teraz być wzmocnioną do 30 tyſięcy ludzi.— Z *Nicei* donoszą pod dniem 21. Maja, iż tam przybyło na ſtatkach 80 zakładnikow z kraiu *Toſkańſkiego*, pomiędzy ktoremi wielu kupcow znayduie ſię.

z Bruxelli dnia 3. Czerwca.

Oboz ktory ma być założonym w *Leodium*, będzie cały zaięty przez konſkrypcyinych, ktorzy ſię tu ze wſzyſtkich ſtron Rzpltey zbieraią. 43cia Pułbrygada będąca na garnizonie w Departamencie *Pas de Calais*, przybywa dnia iutrzeyszego i kończy swoią drogę do *Leodium*. Garnizony przyłączonych Departamentow maią po większey części toż samo przeznaczenie.

z Hagi dnia 8. Czerwca.

Uważaią tu, iż prawie połowa z 30. nowo wybranych członkow Ciała Prawodawczego, przychylna ieſt partyi rewolucyiney, która panowała od dnia 22. Stycznia do 12. Czerwca. Tym czasem nowo mianowany Dyrektor *Bezier* ieſt człowiek światły i zupełnie za teraźnieyſzą Konſtytucyą obſtaie.

z Malagi dnia 17 Maja.

Na dniu 11 przechodziła około nas eſkadra *Angielſka* od 14 okrętow liniowych, dotąd *Kadix* blokuiąca. Mowią, iż ſię połączy z innemi 6 okrętami w *Mahon* będącemi. Temi dniami przechodziła także flotta *Hiszpańſka* z *Kadix*. Mowią, iż okręty *Francuzkie* maią na sobie podwoyny ekwipaż. Flotta kupiecka neutralna od 140 żaglow z konwoiem swoim leży tu ieszcze w naszym ſtanowiſku.

z Barcellony dnia 20. Maja.

Wiadomość o weyściu flotty *Francuzkiey* na morze Srzodziemne powiększyła naszą pilność [illegible] do wyprawy ułozoney przeciwko *Minorce*, Generałowie *Don Salono* i *Don Lagnago* wyiechali wczoray do *Majorki* na ſtatku od 18. armat. Ale *Don la Bomana* Generał Leutnant, ktory ma być na czele tey wyprawy, i ktory wyiechał z *Walencyi*, był przymuszony zawinąć nazad do portu, dla uniknienia okrętu woiennego *Angielſkiego*; i obawiać ſię należy, ażeby to zdarzenie nie opoźniło wyprawy.

z Madrytu dnia 23. Maja.

Admirał *Mazaredo* z flottą swoią od 19 liniowych okrętow wypłynął z *Kadix* i udał ſię w okolice *Kartageny*. Lord St *Vincent* poſzedł za nim w pogoń.

z Lindau dnia 31. Maja.

W momencie kiedy *Auſtryacy* weszli do *St. Galle* wszczął ſię pożar. Domy także wieyſkie około miaſta zoſtały zrabowane. Officerowie byli bardzo grzeczni, i przepraszali wszyſtkich, iż nie są zdziałaney ſzkody przyczyną. Sam Arcy-Xiąże *Karol* narzekał przed rożnemi osobami, iż przykro mu ieſt w tym ſposobie wchodzić do *Szwaycaryi*, lecz niepodobieńſtwem ieſt w uſtawicznym boiu rozdrażnionych żołnierzy wſtrzymać od bezprawiow.— Przywoz żywności dla woyſka *Auſtryackiego* czyni uciąźliwość dla *Szwaycarow*.

z Wezel dnia 4. Czerwca.

Gdy zeszłey niedzieli Ob. *Sieyes* przeprawiał ſię tu przez *Ren*, officer z nim iadący, aſſyſtował mu aż na lewy brzeg *Renu*, gdzie iuż eſkorta *Francuzka* Dyrektora przyieła. Tam ſię więc pożegnali. *Sieyes* dziękował officerowi za konwoy, a ofiaruiąc mu złotą tabakierę dodał: Dotąd byłem osobą prywatną, lecz tu iuż ieſtem Dyrektorem *Francuzkim*, i iako ten, proszę WPana, tę małą pamiątkę przyiąć odemnie.— W *Kliwiy* wyſiadł do hrabiego de *Lippe*. We wszyſtkie dzwony miaſta uderzono, a o godzinie 11 w wieczor całe miaſto oświecone było. Z dwoch ſekretarzow legacyi ktorych miał Ob. *Sieyes* w *Berlinie*, *Caillard* ſynowiec dawnego Poſła poiechał z nim do *Paryża*, a Ob. *Otto* pozoſtał w charakterze sprawuiącego intereſſu.

Od brzegow Menu dnia 4. Czerwca.

Podług liſtow z *Bazylei*, wiele wozow od Armij *Francuzkiey* we *Włoszech* powraca do granic *Francuzkich*.— Generał *St Cyr* wyiechał z *Strazburga* do *Włoch*, gdzie iedną dywizyą dowodzic będzie. — W bitwie pod *Andelfingen* na dniu 25. zoſtał także rannym Generał Ceſarſki *Stipschiz*. Walczono z zaciętością, gdyż Gwardya Narodowa *Szwaycarſka* potykała ſię z Emigrantami *Szwaycarſkiemi*, ktòrzy ſię do armij Arcy-Xiążęcia *Karola* przyłączyli. — Dyrektor Helwecki *Ochs* z *Lucerny* poiechał do *Paryża*.

Woyſka *Roſſyiſkie* do *Włoch* idące przechodziły iuż *Peſt*. Tamteysza gazeta za rzecz osobliwszą podaie, iż przy wozie regimentu *Szembeka* ſzedł wielki kozieł, ktòry ieszcze od wzięcia *Pragi* przyczepił ſię do tegoż wozu regimentowego. Inne woyſka dla wzmocnienia armii Arcy-Xcia *Karola* przechodzić będą przez *Morawią*. O opuszczeniu przyszłym przez *Francuzow* *Manheimu*, dziennik tamteyszy nic nie wzmiankuie.— Elektor *Moguncki* zmienił ſwoie ſyſtema polityczne, na mieysce miniſtra *d'Albini*, ktòrego oddalił, mianował miniſtrem P. *Dahlberg* dawniey w *Wiedniu* bawiącego.— Nowym dekretem Cesarſkim w *Ratyzbonie* ſtany Rzeszy wezwane być maią do przyſtawienia w iak naykrotszym czaſie pięciokrotnego kontingensu woiennego, tym ſposobem żądaią od *Bawaryi* 16. tyſięcy ludzi, *Saxonia* 11,500. *Wirtenberg* 10. tyſięcy. *Heſſen Darmſtad* 4 tyſięce i *Baden* 4 tyſiące.— W *Wiedniu* znieſiony po pokoiu w *Campo Formio* departament *Włoſki* znowu ieſt teraz wſkrzeſzonym.

z Strazburga dnia 5. Czerwca.

Generał *Menard* otrzymał kommendę nad korpusem woyſk znayduiących ſię przed *nowym Brisach*. — Przed kilku dniami przybył tu Generał *Hautpolt*. Stanie ón rownie iako i Generałowie *Vendamme* i *Decaen* przed woyſkową Kommiſſyą pod prezydencyą G. *Delaborde*.

z Kolonij dnia 5. Czerwca.

Wyrok Dyrektoryatu Wykonawczego pod dniem 16. *Floreal* (5. Maja) nakazał nowy ſekweſtr na dobra Hrabiego [illegible] *Renu* leżące.— Nayblizsze [illegible] Departamenta obowiązane są opatrywać potrzeby Armij. Z tego powodu Adminiſtracya Centralna naszego Departamentu na prozbę Gen: *Maſſeny* poſtanowiła, iż Kantony *Bruhl*, *Lechenich*, *Zulpich*, *Froitzheim*, *Duren*, *Korpen*, *Bergheim*, *Dormagen*, *Weiden*, *Elsen*, *Neuſs*, *Odenkirchen* i *Erkelenz*, w umiarkowaney ilości przyſtawią do magazynu woyſkowego w *Kolonij* 5. tyſięcy cetnarow Pszenicy, 1500. Żyta, 18. tyſięcy worow Owsa, i 12. tyſięcy cetnarow Siana.

z Frankfortu dnia 6. Czerwca.

Francuzi ktòrzy ſię z *Hochſt* i okolic cofneli, znowu dziś na nowo wkraczać zaczynaią i mieysca te ieszcze mocniey iak dawniey osadzaią. Forpoczty ich rozciągaią ſię aż do *Niddy* i ieszcze daley.

Od wyżſzego Renu dnia 7 Czerwca.

Liſt od granic *Tureckich* pisany donoſi, iż *Adryanopol* doznał dnia 4. Maja gwałtownego pożaru, ktòry część tego miaſta zniszczył. Tenże sam liſt wyraża, iż *Baſſman-Oglu* znayduiący ſię zawsze w *Widdynie*, nie rozpuścił ſwoiey armii, czyni przygotowania do obrony przysposobia żywności, co daie powod do wierzenia, iż ſię obawia nowey napaści. Mowią także, iż nie są mu obce zamieszania wszczęte przez janczarow niedawno z *Belgradu* przybyłych. Wreſzcie utrzymuie ſię iak naylepsze porozumienie między *Muſtafą* Baszą *Belgradzkim* i *Baſſmanem-Oglu*. Ten urodził ſię w ſamym *Widdynie* i nigdy obcemu Mocarſtwu nie ſłużył. Jego oyciec był kominiarzem, a imie *Baſſman-Oglu* (przekształcone z *Pazman-Ohlu*) znaczy *ſyn kominiarza*. Wyszedłszy z dzieciństwa zamienił Religią *Grecką* na *Muzułmańſką*, zaciągnął ſię do janczarow, gdzie wcześnie ſwoią okazał waleczność, i przez rozmaite tak woyſkowe iako i cywilne urzędy doszedł aż do ſtopnia Baſzy *Widdynu*.

z Akwisgranu dnia 8 Czerwca.

Dziś i wczoray przybyły tu 3. bataliony od 9 [illegible] puł-brygady, i [illegible] ſzwadrony bywszego Regimentu *Chambo[illegible]ant*. Te woyſka, o ktorych mowiono, iż były przeznaczone do obozu pod *Leodium*, maią ſię udać nad *Ren*, za niemi poſtępować będą 8. do 9. tyſięcy ludzi, ktorzy maią toż ſamo przeznaczenie.

z Raſtad dnia 8. Czerwca.

Łańcuch naszych forpocztow zoſtał wzmocniony w tych okolicach. Zapewniaią, iż *Francuzi* założą oboz w okolicach *Fort-Louis*. Adjutant Generała *Mainoni* przybył do głowney kwatery w *Gernsbach* dla zamiany.

z Manheimu dnia 13 Czerwca.

Wszyscy mieszkańcy miaſta naszego bez rożnicy maią pracować nad zburzeniem fortyfikacyow. Nawet konſyliarze Elektora nie mogą ſię od tego wymowić. Robota iak nayśpieszniey w przeciągu dni 10 ma bydź ukończona.— Ten ſam kuryer ktory z *Paryża* przywiozł takowy rozkaz Generałowi *Collaud*, poiechał daley do *Moguncyi* z zaleceniem, aby reszta woyſka na prawym brzegu ſtoiąca cofnela ſię do *Moguncyi*. *Francuzi* maią także wyiść z *Höchſt*.— W *Hanau* Ob. *Bacher* iuż rozpoczął prace około zamiany niewolnikow.

Od granic Szwaycaryi dnia 31. Maja.

Arcy-Xiąże *Karol* wydał na dniu 27. t. m. naſtępuiącą Proklamacyą do *Szwaycarow*: W niektòrych mieyscach *Szwaycaryi* zle myślący ludzie ſtrzelali z okien na woyſka *Auſtryackie* zatrudnione ściganiem nieprzyiaciela. Tym mniey należało mi ſię podobnego poſtępowania ſpodziewać, iż przez moie Proklamacye pod d. 30. Marca i 27. Maia uwiadomiłem mieszkańcow *Szwaycaryi* o przyiacielſkich i dobroczynnych J. C. Mci zamiarach.

Lubo ieſtem zupełnie przekonany, iż tylko niektòrzy prywatni ludzie tak nieprzyiaznych dopuścili ſię krokow, atoli bespieczeńſtwo armii, ktòra mi ieſt powierzona, obowięzuie mnie, ażebym przedſięwziął wszyſtkie potrzebne środki na wſtrzymanie tych przeſtępſtw, z tego powodu oświadczam, iż Magiſtraty miaſt i ſzefowie okręgow, osobiście za to odpowiadać będą.

z Lauzanny dnia 13. Maja.

Podług nowego raportu ogłoszonego przez Prefekta naszego kantonu, *Francuzi* weszli do *Loesch* Dnia 28. o 5tey godzinie z rana, zabrali insurgentom *Walezyi* 6. ſztandarow, 10. ſztuk armat i to wszyſtko co ſię w obozie znaydowało; po tey pomyślney bitwie, Generał *Xaintraille* poszedł daley, dla zaięcia *St. Plomby* złączenia ſię z Generałem *Lecourbe*, ktory z doliny *Urzeren* wszedł do *Walezyi*.

z Parmy dnia 22. Maja.

Wczoray byliśmy tu w wielkiey trwodze, gdyż rozneſiono iż *Francuzi* w pełnym marszu ku naszemu miaſtu byli. W iſtocie samey woyſka Ceſarſkie przymuszone były z *Pontremoli* cofnąć ſię ku krajowi *Genueńſkiemu*. Wczoray przybył tu tamteyszy Biſkup z znaczną liczbą uciekaiących Familiow i Xięży daiąc wiadomość, iż *Francuzi* do *Pontremoli* wkroczyli, i wielkich tam dopuścili ſię bezprawiow. Mowią iż to są woyſka od Armij Generała *Macdonald*. Trwoga nasza tym większa była, iż procz kilku officerow, nie mieliśmy u nas żadnych żołnierzy Ceſarſkich. Dziś iednak przybyła ich znaczna liczba i rozłożyła ſię obozem przed miaſtem. Procz tego ieſteśmy dziś ieszcze bardziey ſpokoyni, gdyż *Francuzi* marsz swoy obracaią ku *Genui*.

z Turynu dnia 22. Maja.

Po bitwach na dniu [illegible] 14. pod *Alexandryą* zaszłych, Generał *Moreau* [illegible] ścigać daley nieprzyiaciela, lecz znalazł korpus od [illegible] tyſięcy ludzi w porządku do bitwy uszykowany. Widział ſię przeto przymuszonym do cofnienia. Nieprzyiaciel ścigał *Francuzow* aż pod mury *Alexandryi*, a potym ſam ſię cofnął. Generał *Moreau* poſtawiwszy Cytadellę *Alexandryiſką* w należytym ſtanie obrony, rozdzielił Armią swoią na dwie części. Jedna miała zaiąć *Appeniny Genueńſkie*, a z drugą pomaszerował ku *Coni*. Adminiſtracya generalna *Piemoncka* udała ſię do *Pignerol*.

z Werony dnia 29. Maja.

Niektore woyſka *Roſſyiſkie* wyszły dnia 26 z naszych okolic ku *Ferrarze* dla wzmocnienia armii, ktòra ma przeszkadzać przeyściu Generała *Macdonald*. Od 8 dni przybyło z *Auſtryi* bliſko 4 tyſiece świeżego woyſka między ktòrym znayduie ſię ſtrzelcy de *Bussi*.

Dnia onegdayszego Kommendant *Mantui* kazał upraszać o pewną liczbę [illegible] dla chorych garnizonowych, co mu było ud[illegible]

z Wenecyi dnia 29. Maja.

Podług liſtow z *Ma*[illegible] garnizon *Francuzki* w przeszłym ieszcze mieſiącu ſk[illegible] ſię z 3 tyſięcy ludzi. Korpus *Anglikow* i wieśniakow *Maltańſkich* oblega tę twierdzę od lądu, tym czasem gdy okręty *Angielſkie* i *Portugalſkie* krążą przed portem. W czaſie przykrych w teraznieyszey zimie niepogod, wiele ſtatkow naładowanych żywnościami przecisneło ſię pomiędzy okrętami nieprzyiacielſkiemi do twierdzy.

z Trydentu dnia 2. Czerwca.

Przeszłey nocy przeiechał kuryer *Hiszpańſki* przez to miaſto do *Wiednia*. Liſty z *Parmy* donoszą, iż *Francuzi* posunęli ſię z gor ku ſtronie *Genui* i ku *Pontremoli*, i zaieli powtornie to mieysce. Woyſka *Auſtryackie*, ktore ſię tam znaydowały w małey liczbie, cofnely ſię na ich zbliżenie, Nieprzyiaciel zdawał ſię zmierzać ku *Parmie*, ale korpus liczny, ktory ſię na tych miaſt zgromadził w okolicach tego miaſta, uspokoił boiaźń w pierwszych momentach powziętą.

DONIESIENIA.

Redakcya Gazety *Korreſpondenta* Warszawſkiego uprasza JPP. Prenumeratorow, ażeby wcześnie przed zbliżaiącym ſię Kwartałem to ieſt: na dzień 1. Lipca r. t. zgłosić ſię raczyli, na Prowincyach do nayblizszych Pocztamtow, w Warszawie do Kantoru teyże Gazety, cena Prenumeraty zwyczayna.

Kantor tey Gazety ieſt w Rynku Starego Miaſta, w kamienicy, JP. Eberta pod Nrem 65. na drugim piętrze.— Exemplarz groſzy 20.